

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta broj: 42/7, 16. juna, 2021. godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada pod naslovom „Postapokalipsa u Makartijevim romanima *Nema zemlje za starce* i *Put*” kandidatkinje Jelene Perović (broj indeksa 13/12), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, u sljedećem sastavu: prof. dr Aleksandra Nikčević-Batrićević, prof. dr Marija Krivokapić i doc. dr Saša Simović. Komisija Vijeću podnosi Izvještaj o ocjeni magistarskog rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MAGISTARSKOG RADA

Magistarski rad „Postapokalipsa u Makartijevim romanima *Nema zemlje za starce* i *Put*” kandidatkinje Jelene Perović napisan je na šezdeset i šest strana standardnog formata. Pored uvodnih napomena datih u *Predgovoru*, *Apstraktu* i *Sažetku* na engleskom jeziku, osnovnu strukturu rada čine sljedeća poglavlja: *Uvod*, *Borba protiv nepoznatog*, *Suočavanje sa tragičnošću ljudske prirode*, *Simbolikom snova i sjećanja do novih početaka*, *Zaključak* i *Literatura*.

Koncepcija rada

U *uvodnom poglavlju* koje se sastoji iz četiri dijela (*Predmet*, *motiv* i *ciljevi istraživanja*, *Struktura rada*, *Makarti* i *ideologija* i *Tradicionalno shvatanje postapokaliptičnosti*), kandidatkinja najprije obrazlaže temu, motiv i ciljeve istraživanja, akcentujući osnovna istraživačka pitanja kojima se rad bavi kao i *Strukturu rada*. Kandidatkinja potom obrazlaže kratku biografiju Kormaka Makartija i ukazuje na očiglednu povezanost Makartijevog života i ideologije u romanima koje je napisao, kao i na uticaje značajnih pisaca na njegovo stvaralaštvo, čime se naglašava pregnantnost njegovog teksta uz poseban naglasak na razmatranje degradacije sistema vrijednosti. Kandidatkinja potom ukazuje na Makartijevu percepciju svijeta kao i na promjene koje se dešavaju i primjećuje da je kod Makartija jako prisutna tema smrti i preporoda i apostrofiranje njene ambivalentnosti. S tim u vezi, kandidatkinja istražuje temu postapokalipse sa fona različitih interpretacija, ukazuje i naglašava ključne osobine apokalipse i postapokalipse, citirajući istraživače i istraživačice koji su se bavili pomenutom temom u referentnim sekundarnim izvorima.

U *drugom poglavlju*, koje se sastoji iz tri potpoglavlja (*Vjerovanje u višu silu*, *Nova vrsta* i *Granica*) kandidatkinja ukazuje na povezanost Makartijevih romana sa *Biblijom* i traga za otkrivanjem fundamentalnog Makartijevog ideološkog uvjerenja. Ona definiše pojam *nove vrste* koja potire sve tradicionalne vrijednosti, a ujedno uz promjenu čovjeka o kojoj piše pažljivo referirajući na tekstove Makartijevih romana, ona ukazuje i na promjene u prirodnom okruženju u postapokaliptičnom svijetu. Kandidatkinja definiše i pojam granice i ispituje vezu između duhovnog i realnog, dobrog i lošeg, trajnog i prolaznog, jave i sna.

U *trećem poglavlju* koje čini pet cjelina (*Trauma*, *Vrste protagonista*, *Mizoginija u prikazu ženskih likova*, *Zajedništvo* i *Jezik i stil postapokalipse*) kandidatkinja posebnu pažnju posvećuje ispitivanju bola i patnje ljudskog roda. Ona obrađuje i uticaj traume na Makartijeve protagoniste

u pomenuta dva romana i ističe Makartijev konzervativan stav po pitanju ženskog roda, koji potkrepljuje pomnim čitanjem teksta, koje karakteriše njen rad u cjelini. Ona detaljno ispituje pišćev stil koji zahtijeva aktivnog čitaoca koji zajedno sa piscem kroz tekstualne nagovještaje otkriva propast kulture i prethodnog načina života koji prijete ljudskom rodu. Kandidatkinja navodi da je zajedništvo važan aspekt u svijetu postapokalipse jer jedino zajedništvo može omogućiti preživljavanje u postapokaliptičnom svijetu.

Četvrto poglavlje je podijeljeno u tri cjeline (*Snovi, sjećanja i vizije, Obrada edipske teme i Vatra i dobri momci*). U ovom poglavlju kandidatkinja se bavi pitanjima snova, sjećanja i vizija i njihovom vezom sa unutrašnjim stanjem likova, implicirajući slobodu interpretiranja sna iz perspektive različitih pozicija. Ističe se i važnost tumačenja edipovske teme koja je nezaobilazna u Makartijevim romanima jer dolazi do promjene funkcije likova. U ovome poglavlju ona predstavlja i pojam *dobri momci* i interpretira simboličku pregnantnost pojma vatre, otkrivajući njenu dvosmislenost u pomenuta dva romana.

U *Zaključku* kandidatkinja predstavlja rezultate istraživanja.

Literatura sadrži reference koje se koriste u radu.

Metode i predmet istraživanja

Kandidatkinja Jelena Perović u radu koristi različite sekundarne izvore o životu i radu Kormaka Makartija koji su objavljeni na postjugoslovenskim jezicima, kao i izvore koji su objavljeni na angloameričkom govornom području. Njen fokus je na unutrašnjem pristupu izučavanja književnosti tako da je korišćena metoda pomnog čitanja kako bi se predočili brojni detalji i analizirao jezik odnosno motivi i simboli Makartijevog teksta. Shodno navedenom, pažljivo je analiziran i jezik ovih književnih tekstova, jer na taj način kandidatkinja doprinosi boljem razumijevanju osnovne teme svoga rada.

Kandidatkinja se bavi analizom i opisom apokalipse i postapokalipse, tumačeći njihova fundamentalna značenja kroz različite tradicije, zatim, ukazuje na njihovu konceptualizaciju kroz Makartijeve romane *Nema zemlje za starce* i *Put*. U tom smislu, otkriva uticaj društveno-kulturnog života na Makartijevo poimanje stvarnosti.

Komparativnom metodom kandidatkinja Perović nam omogućava da uporedimo stavove kritičara u odnosu na postavljena pitanja na taj način problematizujući postavke tradicionalističkih shvatanja i dovodeći ih u direktnu vezu sa modernom kritikom, i stvarajući osnovu za predstavu suprotstavljenih stavova kao i onih koji nijesu sasvim suprotstavljeni. U prikazanom istraživačkom postupku kandidatkinja je, oslanjajući se na dosadašnja istraživanja, prikazala sveobuhvatnu analizu negativne strane modernog načina života i ukazala na moguće negativne posljedice do kojih bi moglo doći ukoliko se ne uvedu radikalne promjene koje će uticati na načine i stavove na kojima temeljimo naše živote.

Kandidatkinja metodom generalizacije ukazuje da pojedinačna svojstva u romanima atribuiraju ka opštim stavovima i tako stvaraju osnovu za buduća istraživanja.

Istraživačka pitanja

Kandidatkinja polazi od pretpostavke pojedinih kritičara koji smatraju da postapokalipsa na način na koji je predstavljena u romanima Kormaka Makartija oslikava, u simboličkom kontekstu, traume iz Drugog svjetskog rata, strahote Holokausta kao i napad na Svjetski trgovinski centar u Njujorku 2001. godine. Polazeći od ovakvog stanovišta koje su zastupali pojedini kritičari,

kandidatkinja ukazuje i na opasnost od pojednostavljenog čitanja dva pomenuta Makartijevih romana jer se teme apokalipse i postapokalipse na način na koji ih u svoje književno tkivo unosi Makarti može odnositi i na svijet na globalnom nivou, a ne samo na sjevernoamerički kontinent.

Perović ukazuje na razliku između ranijih i savremenih tumačenja Makartijevog stvaralaštva, navodeći da su pojedina shvatanja ranijih kritičara prema kojima se ovaj pisac opisuje kao nihilista doprinijela drugačijem interpretiranju Makartijevih djela. S tim u vezi, takva tumačenja su uticala na ograničeno shvatanje Makartijeve literarne riječi.

Kandidatkinja Perović kroz detaljnu analizu dva Makartijeva romana pokazuje da pisac želi da postigne ravnotežu između prirodnog i duhovnog svijeta. Kroz brojne primjere, kandidatkinja ispituje vjeru Makartijevih likova u Boga i zaključuje da je po tom pitanju pisac ambivalentan ali da se može naslutiti prevalencija pozitivnog stanovišta jer pisac konstantno implicira da su ljubav i povjerenje koji postoje u ljudskom srcu najvažniji motivi koji usmjeravaju likove da opstanu u svijetu u kojem su sve vrijednosti narušene.

Perović takođe primjećuje da Makartijevi romani razotkrivaju odstupanja između tradicionalnog i modernog načina shvatanja života. Zato kandidatkinja opravdano ispituje glavne likove i njihove osobenosti u različitim situacijama.

U ovome radu Jelene Perović zastupljena je i detaljna analiza marginalne predstave ženskih likova u dva pomenuta romana nakon koje zaključuje da su žene u svijetu koji je u ovim romanima predstavljen degradirane, da im je oduzeta ženstvenost jer one su se oglušile o tradicionalna očekivanja društva, a to je da budu poštovane majke i supruge.

Kandidatkinja takođe zaključuje da Makarti implicira opstanak nade i upućuje čitaoca na razmišljanje u kojem je predstavljen čovjek koji mora da bude fokusiraniji na iznalaženje rješenja za postojeće probleme i koji teži buđenju svijesti koja se odnosi na jačanje veze sa prirodom.

Zaključci i naučni doprinos

Magistarski rad „Postapokalipsa u Makartijevim romanima *Nema zemlje za starce* i *Put*” kandidatkinje Jelene Perović potvrđuje postavljene hipoteze i doprinosi kritičkom čitanju proze Kormaka Makartija. Kandidatkinja je detaljno predstavila rezultate istraživanja i ukazala na značaj proučavanja postapokalipse u cilju spoznaje novih segmenata u tumačenju Makartijevih romana. Shodno navedenom, primjena ovog magistarskog rada može biti jako inspirativna i višestruka.

Iz pomenutog uviđamo da je ovaj magistarski rad baziran na pomnoj analizi dosadašnjih kritičkih stavova i zaključaka. Na taj način, vjerujemo da će magistarski rad „Postapokalipsa u Makartijevim romanima *Nema zemlje za starce* i *Put*” kandidatkinje Jelene Perović probuditi interesovanja za druge istraživače za dalje istraživanje Makartijevih djela, i obogatiti kritički korpus i tako doprinijeti razvoju amerikanistike.

Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati izvještaj o magistarskom radu kandidatkinje Jelene Perović i da odobri javnu odbranu pomenutog magistarskog rada.

U Nikšiću, 19. septembra, 2022. godine

KOMISIJA

prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije

prof. dr Aleksandra Nikčević-Batrićević, mentorka

doc. dr Saša Simović, članica komisije

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predlažem da Komisiju za odbranu magistarskog rada „Postapokalipsa u Makartijevim romanima *Nema zemlje za starce i Put*” kandidatkinje Jelene Perović (broj indeksa 13/12), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, čine:

- prof. dr Aleksandra Nikčević-Batrićević, mentorka;
- prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije;
- doc. dr Saša Simović, članica komisije.

prof. dr Aleksandra Nikčević-Batrićević
Studijski program za engleski jezik i književnost